

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 15. An voluntas, qua Deus intendis, & confert gloriam, diuersas
mutationes efficiat in prædestinato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

si illa est necessaria, quo modo Deus sufficientia principia tribuat his hominibus, quos a principio tali modo non elegit. Responso enim clara est, quia illa electio non est simpliciter necessaria ex parte effectuum, sed solum ex parte agentis, supposito speciali, & perfecto modo providentia, quem habere voluit cum huiusmodi hominibus, quamvis sine illa poterit sufficientia media gratia providere, ut latius constabit ex dicendis circa reprobos.

per Christum, sed alios creando, & sanctificando. Tandem in re, de qua agimus, certum est, creare nunc Deum hominem propter finem supernaturalem, & potuisse illum creare eum eadem natura, non ordinando illum ad talem finem, quod nunc suppono ex materia de gratia: ergo habuit Deus decretum liberum, quo voluit ordinare hominem ad talem finem, licet immediate ex hoc decreto nulla mutatio in homine fiat.

Potuit Deum creare hominem cum eadem natura non ordinando illum ad finem supernaturalem.

CAPVT XV.

An intentio efficax Dei, & executio mediatorum, diversas mutationes ex necessitate efficiant in prædestinato.

1. Opinio.

Hec est tertia difficultas, quam argumenta probabant, quæ supra etiam tacta est. Pendetque ex alia generali questione, An decretum liberum Dei semper, ac necessario faciat aliquam realem mutationem creaturæ, & consequenter non possit aliquis actus liber in Deo intelligi, sine quo omnis mutatio, quæ in creatura fit, consistere possit. Ita enim sentiunt aliqui auctores, propter solum fundamentum inter arguendum tactum: & ex hoc principio inferunt multa valde notanda in Theologia. Videi. Deum habere aliquem actum amoris omnino necessarium circa creaturas posibles. Non posse Deum remittere peccatum etiam veniale nisi faciendo in homine mutationem realem formaliter incompossibilem illi peccato. Item non posse ordinare rem vnam ad aliam, ut finem, nisi ex se habeat naturalem habitudinem ad talem finem, vel in illa fiat aliqua realis mutatio, per quam talem ordinationem recipiat, & similia, quæ difficilia sunt: & ideo circa hoc principium, breuiter, quod sentio, dicam.

2. Conclusio.

Probatur inductio.

Assero igitur in primis, posse Deum per decretum efficax ordinare vnam rem ad aliam, ut ad extrinsecum finem, (id est, tali rei non debitum, nec illi connaturalem) nulla speciali mutatione facta in tali re, quæ sic ordinatur in finem, neque in ipso fine, ad quem ordinatur. Hoc primum ostendo inductione facta in omni ordine effectuum: efficit enim Deus pluiam interdum ex intentione puniendi homines: in quo effectum, si consideremus totam realem mutationem, quæ fit in pluvia, potest esse eadē, siue fiat propter hunc, siue propter illum finem, cum tamen illi fines valde extrinseci sint tali effectui. Deinde, in moralibus, ex sententia Sanctorum omnium, Deus vult permittere peccatum ex intentione alicuius boni, quod ipse Deus potest ea occasione operari, quantumvis talis permissio ex natura sua non inferat tale bonum, neque illud ex se respiciat. Imo (ut infra videbimus) permissio peccati (iuxta communem sententiam) aliquando est effectus prædestinationis, & intenditur a Deo, ut per illam parer viam ad consequitionem gloriæ alicuius hominis. Constat, nec propter hunc finem permissio ipsam realiter fieri alio modo, neque ex intrinseca sua natura postulare talem finem. Et confirmari potest hoc exemplum ex eo, quod eandem permissioem aliquando Deus vult in vindictam peccati.

3.

Præterea de mysterio Incarnationis docet fides, factum esse propter nos homines, & propter nostram salutem. Vnde etiam constat apud Theologos, mysterium illud aliquo modo esse ordinatum in salutem hominum, ut in fine. Est autem per se notum, hunc finem non esse intrinsecum incarnationi, nec debitum: est item manifestum, potuisse Deum facere totum illud mysterium, totamque mutationem realem, quam nunc fecit in humana natura ad perficiendum illud, non intendendo illum finem, nec reparando homines

Præterea omnes Theologi concedunt, præter omnem voluntatem, per quam Deus confert mediâ hominibus ad consequendum supernaturalem finem, habere specialem actum intentionis, quo vult omnibus hominibus gloriam, saltem voluntate inefficaci. Inquiri igitur, quam specialem mutationem realem faciat Deus in homine per talem actum: nam si nullam efficit, hoc est, quod nos dicimus de intentione inefficaci, nec potest specialis repugnantia in illa assignari: imo facilis in illa intelligi, statim ostendat. Si vero aliqua specialis mutatio responderet illi actui, signetur quænam illa sit. Ego vero ostendo nullam esse posse, quia vel illud, quod fit per hanc intentionem, est aliqua mutatio pertinens ad ordinem naturæ, & hoc non, quia eadem omnino natura rationalis cum omnibus proprietatibus sibi connaturalibus posset a Deo creari sine tali intentione, sed tantum ut fruere tur naturali fine. Vel illa mutatio est supernaturalis: & hæc in primis non semper fit in omni homine ordinato ad illum finem. Multi enim homines nunc procreantur a Deo, in quibus nulla mutatio realis supernaturalis fit in toto tempore vitæ, ut patet in multis paruulis, nec est incredibile idem contingere in multis adultis infidelibus. Et deinde quando talis mutatio fit, non fit proxime, & immediate per illam intentionem, nam illa intentio ex se generalis est, & eadem respectu omnium, & mutatio gratiæ non est eadem in omnibus. Fit ergo in vno quoque per voluntatem dandi hanc, vel illam gratiam, ut iidem Auctores fatentur, quæ voluntas sufficeret ad totam illam mutationem realem faciendam, si sola necessitas ipsius effectus secundum se spectetur: ergo illi intentioni nulla respondet in effectu specialis mutatio realis, quæ ex vi illius immediate resultet.

Responderi potest, actum illum, quo diuina voluntas vult inefficaciter finem aliquem, non esse liberum, sed naturalem: (nam hoc etiam insinuant nonnulli Auctores) quia non est nisi complacencia quædam, non potest autem Deus non complacere in fine bono. Sed hoc (ut existimo) dici non potest. Primo, quia cum Paul. ait, Deus vult omnes homines saluos fieri, commendat Dei beneficium, & liberum erga homines amorem, ut omnes sancti intelligunt, & tamen loquitur de voluntate antecedente non omnino efficaci Secundo, quia licet illa intentio non sit absoluta de fine, tamen ex vi illius Deus vult conferre mediâ sufficientia ad talem finem, & ita quantum est ex se vult dare illum finem, ergo non necessario, sed libere id vult. Quod latius constabit ex dicendis infra circa reprobos. Habet ergo Deus voluntatem liberam circa finem, ex qua non resultat specialis mutatio distincta ab ea, quæ fit per collationem mediatorum: ergo eodem modo habere potest intentionem efficacem, quia ratio contrariæ sententiæ æque procedit in vtraque, & nulla specialis repugnantia hic assignari potest.

Ratione denique ita hoc ostendo, quia ad perfectionem diuinæ voluntatis pertinet, non tantum posse libere, & efficaciter velle obiecta, seu esse deus, sed etiam fines eorum, & ordinationem vnus in alium: ergo potest hoc libere facere sine speciali mutatione reali. Antecedens patet, tum quia in homine hoc per se spectat ad perfectionem, tum etiam quia in hoc ostenditur maius dominium voluntatis in adionibus, seu effectibus suis. Consequenter vero probatur, quia

4.

5.

6.

Respondetur
ad 2^{am} q^uest^{io}nem

quia ordinatio alicuius rei in extrinsecum finem per se non ponit mutationem aliquam in tali re, ut in humanis etiam actionibus videtur licet. Dices, quamvis homo hoc faciat per solam extrinsecam denominationem, vel habitudinem, Deum tamen semper id facere per intrinsecam mutationem, & hoc esse maioris perfectionis. Respondeo, ad perfectionem quidem pertinere, posse hoc facere per intrinsecam mutationem, quando & fini, & effectui consentanea est, tamen, quod illa mutatio fiat per ipsam intentionem precise conceptam, & non per voluntatem exequentem, ad perfectionem non referre.

7.
Propter con-
tra dictio-
nem.

Deinde dicitur, quamvis posse facere illam mutationem, quando est opportuna, sit perfectionis, tamen quando necessaria non est, non posse sine illa ordinare medium ad finem, non pertinere ad perfectionem, sed potius ad limitationem domini, & poteratis. Primo, quia saepe ordinatio in finem nec requirit, nec admittit talem mutationem, ut patet in exemplis positis, & in eo, quod Scriptura dicit.

Matth 24.

Propter electos breuiabuntur dies illi. Quae enim specialis mutatio fieri potuit in illa temporis praefinitione, propter electos, quae sine hoc fieri non posset. Secundo, quia vel facta illa mutatione res manet intrinsece, ac necessario ordinata in talem finem, vel adhuc finis est extrinsecus. Si primum dicitur, reuera Deus nunquam ordinat proxime rem aliquam in extrinsecum finem, neque ad hoc habet libertatem. Si vero dicitur secundum, ergo necessaria est noua ordinatio libera, quae non addat specialem mutationem. Tertio, etiam in his, quae natura sua videtur per se ordinata, ut sunt, v. c. gratia, & gloria, est necessaria voluntas quasi elicita, directe tendens in ipsum finem, quia Deus non dicitur intendere finem solum quia vult rem, quae natura sua tendit in talem finem: nam hic est imperfectus modus operandi propter finem: ergo necesse est, ut ipsum finem in se, & directe velit. Vnde posset Deus alicui dare gratiam sine vilo proposito, neque efficaci, neque inefficaci dandi gloriam, imo cum proposito nunquam dandi, sed solum conferendi gratiam propter actus virtutis, & propter intrinsecam perfectionem eius: ergo etiam in his, quae videntur per se ordinata, dare vnum propter aliud, est specialis voluntas libera Dei, cui noua mutatio non respondet.

8.
Ratio ad
demonstrandam
necessitatem

Et quamvis haec possent praesenti instituto sufficere: tamen ut multis materijs inferuiant, addo vltterius. In effectibus praesertim moralibus posse Deum multa libere velle, quae non faciunt in rebus specialem mutationem physicam, & realem. Patet primo in effectibus quasi priuatiuis: nam si homo per votum obligatus est Deo, potest Deus sua voluntate libera remittere obligationem, ex quo nulla in homine resultat mutatio realis, & tamen verè manet ab obligatione liber. Respondent, non liberari hominem ab obligatione, donec Deus illi reuellet se remisisse votum, atque ita non fieri remissionem sine mutatione reali. Sed hoc non recte dicitur: nam licet illa reuelatio possit esse necessaria, ne homo ex conscientia erronea putet adhuc se esse obligatum: tamen illa non tollit formaliter obligationem, sed supponit ablatam. Quod patet, tum quia hoc ipsum est, quod reuelatur: tum etiam quia formaliter aliud est velle remittere, aliud velle reuelare priorem voluntatem. Vnde illa mutatio non respondet priori voluntati, sed huic posteriori: nos autem contendimus illam priorem haberi sine mutatione reali in obiecto.

9.

Sed vrgeo vltterius, in remissione poena temporalis debita pro peccato: nam potest Deus illam gratia remittere sua libera voluntate, neque ibi est necessaria reuelatio: etiam ad tollendam conscientiam erroneam: vnde in fine vitae inueniet se homo Suarez: De Deo trimo.

liberum ab illo reatu, etiam si id in vita ignorauerit, & fortasse ita de facto sit per electionem sacrificij, vel aliquid simile. Et simile argumentum est in remissione poena, quae vni fit, propter satisfactionem alterius: nam posset Deus non acceptare illam pro alio, sed tantum pro ipso met operante: nunc autem ita illam acceptat, ut habeat illum effectum in alio, & non in ipso operante: ergo necessario hoc referendum est ad liberam Dei voluntatem cum diuerso respectu morali, sine alia mutatione reali creaturae. Denique nunc per infusionem talis gratiae in tali sacramento remittitur peccatum veniale: & tamen posset eadem gratia cum tota reali mutatione infundi sine remissione illius culpae venialis. Quia nec potest in hoc assignari implicatio contradictionis, nec formalis repugnantia inter gratiam illam, & veniale peccatum: ut omnino necessarium sit, illa infusa, expelli hoc peccatum, ergo ille etiam effectus moralis sit ex speciali decreto Dei libero, sine noua mutatione reali creaturae.

Gratia p^{er}
se infundit
sine remissio-
ne peccati ve-
nialis, etiam
quoad culpam

Non minus efficacia argumenta sumi possunt ex effectibus potius: aliquando enim Deus confert beneficium homini petenti, ratione petitionis, qui respectus ad petitionem liber est Deo, & tamen ratione illius nulla mutatio realis fit in effectu, quia totum illum cum omnibus intrinsecis conditionibus eius posset Deus efficere, sine respectu ad hominis petitionem. Dices, non existente petitione hominis, posset Deus absolute idem dare sine tali respectu, tamen si dat existente petitione, necessario dat propter illam, & ita non dat hoc modo sine vlla speciali mutatione. Sed hoc profecto est incredibile: nam existente petitione potest Deus omnino illam non acceptare, nec beneficium conferre: ergo etiam potest non acceptare orationem, ut propter illam det, & nihilominus dare propter suam bonitatem, & puram voluntatem. Similia argumenta sumi possunt ex alijs effectibus, quos Deus confert, vel propter meritum, praesertim de congruo, vel propter aliquam dispositionem, vel propter promissionem ex quadam morali obligatione, vel per aliquas causas non physicas, sed morales, ut multi arbitrantur esse sacramenta: nam in his omnibus requiritur diuersus respectus, & moralis modus operandi ex voluntate diuina, absq; nouis mutationibus realibus.

Responso ad
1^{am} q^uest^{io}nem
12.

Et ratio horum esse videtur, quia Deus non tantum est perfectum agens in ratione causa physica, sed etiam in ratione causa moralis: & ideo tam ex parte affectuum, quam ex parte modi, vtramque causalitatem per suam liberam voluntatem exercere potest: ergo non tantum physicos effectus, qui per tales mutationes fiunt, sed etiam morales, qui non semper illas mutationes requirunt, efficere potest. Denique, omnis voluntas creata ex ratione, & libertate habet hunc modum operandi, qui per se pertinet ad perfectionem: quod autem id faciat cum imperfectione, & mutatione sua, est per accidens, & provenit ex limitatione eius: ergo Deo tribuenda est tota haec perfectio, seclusa omni imperfectione. Nam dicere, hoc implicare contradictionem, nec probatur, ut statim ostendam nec satisficit. Sicut ergo, quamvis humana ratio non satis comprehendat, quomodo illa duo simul in Deum conueniant: nihilominus nec negat, nec negare potest, non repugnare, quia vtrumq; per se spectat ad perfectionem simpliciter, ita in proposito sentiendum est. Quod facilius constabit respondendo ad fundamentum alterius sententiae.

12.

Procludere
sug.

Ad illud ergo in primis dicendum est. Deum neque velle per respectum rationis, nec talem respectum esse de intrinseca ratione decreti liberi, ideoq; parum referre, quod nos possumus talem respectum

12.
Respondetur
ad 1^{am} q^uest^{io}nem
12. cap. sup-
riori propo-
siti.

Handwritten notes in red ink on the right margin, including the words "AN", "D.V.", and "12".

concipere, nec ne, ut Deus possit velle libere hoc vel illud: neque enim pendet Deus in suis decretis liberis ex nostro modo concipiendi. Assumptum late tractatum est in disputatione 30. Met. Sect. 9. est que per se manifestum. Nam Deus vere & realiter amat, quod libere vult, non habet autem talem respectum vere, & realiter. Item impossibile est, id, quod nos confingimus, & in re non existit, esse de intrinseca ratione amoris diuini. Denique, Deus ipse cognouit sua decreta libera, prout in se sunt, nullum fingendo respectum rationis, nam hoc prouenit ex imperfecto modo concipiendi nostro: ratio autem, seu natura talis decreti potius iudicanda est ex modo, quo à Deo cognoscitur, quam à nobis: ergo quid quid sit de respectibus rationis, non sunt Deo neganda decreta libera, quæ per se ad perfectionem spectant. Nô quidem, quod terminari ad hoc, vel illud obiectum libere addat Deo perfectionem, sed quod ad infinitam perfectionem illius simplicissimi actus pertineat, posse terminari ad hæc omnia obiecta sine sui mutatione aut varietate.

Respectus rationis non est de intrinseca ratione actus diuini.

Quia vero nos non possumus velle aliquid sine mutatione nostra, à qua mutatione obiectum denominatur volitum: ideo non intelligimus Deum libere volentem nisi per analogiam ad nos, atque ad eo concipiendo quali nouum actum immanentem in Deo vel nouum modum eiusdem actus. Non quod obiectiue intelligamus ibi nouum modum realem: sic enim falsum conciperemus, sed quod instar talis modi amorem Dei liberum apprehendamus. Atque hoc satis esset ad intelligendum respectum rationis in voluntate diuina, quia re vera ab illo actu reali, qui est, in diuina voluntate, denominatur creatura amata extrinsece, & Deus ipse denominatur intrinsece amans: quod sufficit ad intelligendum respectum rationis inter illa extrema, quidquid sit de mutatione reali. Nam hæc, quando resultat, non constituit Deum realiter amantem: sed supponit potius diuinum amorem ex quo nascitur. Iuxta illud Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, & illud ad Ephes. 2. Propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos Deus, concitificauit nos in Christo. In ipsa ergo libera charitate, & dilectione iam intelligitur respectus rationis, priusquam intelligatur mutatio realis ab illa manans.

Ioan. 3. Ephes. 2.

Mutatio obiectiua, vel moralis in creatura sufficit ad fundandum respectum rationis in intentione Dei Probatur de obiectiua.

Secundo dicitur, ad concipiendum illum respectum rationis satis esse, ut ex parte obiecti, seu creaturarum possit à nobis intelligi aliqua mutatio, vel obiectiua secundum habitudinem ad existentiam futuram vel moralis. Declaro priorem partem, nam per ipsammet voluntatem creandi, quam Deus ex æternitate habet, non fit statim ex eadem æternitate mutatio realis in creatura, sed quia suo tempore efficienda est: ideo in illo obiecto intelligitur facta esse quædam mutatio: nam quod erat tantum possibile, iam est futurum. Hanc ergo uoco mutationem obiectiuam, quam possumus inuenire in omnibus decretis liberis Dei, quæ terminantur aliquo modo ad esse reale creaturæ. Nam posito quocumque decreto Dei absoluto & præsentiente, ex vi illius verum est dicere, obiectum illud esse futurum quauis non eodem modo, nec æque proxime ac per voluntatem executiuam, sed quia Deus ex vi talis decreti infallibiliter, applicat media & causas, per quas illud futurum est, quod fuit præsentium. Quod in simili negare non possunt illi Auctores qui ponunt circa predestinationis duo decreta libera: Vnum vniuersale, quo Deus vult dare omnia auxilia congrua necessaria ad gloriam: aliud, quo in particulari disponit hoc, vel illud auxilium dandum. Nam ex vi vtriusque decreti eadem auxilia futura sunt, & hoc factis esse existimatur, ut vtrumque haberi possit, quia modus influendi ad illam rei futuritatem, diuersus secundum rationem ab eis intelligitur. Ergo idem admittere debet in alijs actibus. Eodem modo phi-

losophandum est circa decretum liberum non effecti- cam & antecedens, quo Deus vult effectum non absolute, sed sub conditione dependente à libera cooperatione creaturæ. Nam licet ex vi illius decreti non sit simpliciter verum, dicere, rem esse futuram: tamen vere dicitur futura, si homo voluerit quod ante illud decretum non habet, & homo ipse dicitur simpliciter posse id velle, quod etiam non posset sine tali decreto. Idemque manifestum est in indifferentia libertatis, per proximam potestatem, & expeditam ad varios actus faciendos, vel omittendos. Illa enim non posset esse huiusmodi, nisi Deus voluntate sua libera obtulisset concursum sufficientem ad singulos actus illorum, ratione cuius iam voluntas est simpliciter potens ad omnes illos faciendos, quamuis in re non omnes, sed vnum tantum illorum factura sit. Hic ergo mutationis modus sine dubio sufficit ad concipiendos illos respectus rationis, & illum facile inueniemus in obiectis physicis, & realibus talium decretorum.

Altera vero pars de mutatione morali posita est, propter obiecta moralia, qualia sunt remissio pæne, obligationis, &c. est que per se satis facilis. Nam illa mutatio talis est, ut secundum prudentem existimationem moralem, iam non sit homo debitor, v.g. ut antea erat: ergo hoc etiam satis est ad intelligendum diuersum respectum rationis. Nam sicut respectus hic non est in re, ita non est necesse, in termino eius aliquid reale physicum poni, vel auferri, sed satis est, si aliquid morale hoc modo intercedat.

15. De moralis mutationis iudicium.

CAPVT XVI.

Sitne ad predestinationem necessarius actus imperij, ratione distinctus ab omnibus numeratis.

Explicuimus omnes actus intellectus, & voluntatis, qui ad diuinam predestinationem videri possunt necessarii: superest, ut videamus an illi sufficient, vel aliquis alius necessarius sit, in intellectu, vel in voluntate. Ratio dubitandi tota orta est ex actu imperij, quem Philosophi morales, ut ex D. Thom. & Interpret. 1. 2. q. 17. haberi potest, ponunt in humana consultatione, ac prudentia, tanquam necessarium ad executionem in eorum, quæ post consultationem approbata, & electa fuer. Videtur ergo similis actus ponendus in diuina prouidentia, ac predestinatione, seruata proportione, & seclusa omni imperfectioe distinctionis, aut compositionis. Nam his, & similibus imperfectioibus ablatiis, imperium per se perfectionem indicat, ac potestatem dominantis. Vnde in Scriptura legimus, Deum imperando omnia opera sua fecisse. Gen. 1. Dixit Deus, fiat lux, &c. Psal. 148. Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Est ergo in Deo talis actus necessarius, tanquam proxima ratio operandi ad extra: ergo cum eadem proportione necessarius est ad operationem gratiæ, & consequenter etiam ad predestinationem, per quam preparantur. Quod vero distinctus ratione sit ab omnibus numeratis, ita ostenditur. Quia imperium est actus liber, ac proinde distinctus ab omni actu scientiæ, qui antecedit voluntatem. Rursus, non est actus voluntatis, sed posterior illo, quia imperium est intimatio quædam voluntatis: nam quæ aliquis fieri vult, per imperium intimat, ut fiat. Denique, est actus practicus, mouens, & impellens, in quo distinguitur ab omni actu scientiæ futurorum, qui consequitur voluntatem. Est ergo actus ratione distinctus ab omnibus his, qui à nobis hæcenus explicati sunt.

Ratio dubitandi D. Thom.

Gen. 1. Psal. 148.

Quidam ergo Theologi, omnibus superioribus actibus alium addendum esse, putant, quem imperium vocant, & in intellectu illum collocant, post omnem actum scientiæ, & iudicij, & post omnem actum voluntatis, necessarium ad exteriorè operationem seu effectum. Volunt enim externam actionem immédia-

Aliquis actus imperij in pari ratione distinctus a diuinitate.